

Vastine tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen vuodelta 2023

lokakuu 2024

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Toimialojen ja vastualueiden vastineet arviointikertomukseen.....	4
2.1	Valtuustokauden kokonaistavoitteet ja mittarit	4
2.2	Kaupunginhallituksen alaiset vastualueet.....	5
2.3	Sivistystoimi	5
2.4	Kaupunkiympäristö	6
2.5	Ympäristöterveydenhuolto	8
2.6	Kokkolan vesi.....	8
2.7	Toiminnan tuloksellisuuden arviointi.....	8
2.8	Kaupungin talous	9
2.9	Kaupunkikonserni	9

1 Johdanto

Kuntalain 121 §:n mukaan on tarkastuslautakunnan valmistettava valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Tarkastuslautakunnan on arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, on tarkastuslautakunnan arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassaolevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyyttä.

Toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumista arvioidaan kaupunginhallituksen antaman tilinpäätöksen, henkilöstöraportin, toimielinten pöytäkirjojen, kuultujen ja saatujen selvitysten, arviointikäyntien ja tehtyjen havaintojen pohjalta. Arviointityön tueksi on kuultu toimialojen, vastuualueiden ja liikelaitoksen virkamies- ja luottamusmiesjohtoa, asiantuntijoita sekä JHT-tilintarkastajaa.

Tarkastuslautakunta on esittänyt kaupunginhallitukselle, että kaupunginhallitus pyytää toimialoilta vastaukset arviointikertomuksessa esitettyihin kysymyksiin sekä selvitykset toimenpiteistä, joihin kertomuksessa esitettyjen johtopäätösten ja havaintojen pohjalta on ryhdytty.

Kaupunginvaltuusto päätti 10.6.2024 kokouksessaan merkitä tiedoksi arviointikertomuksen vuodelta 2023, ja kehotti kaupunginhallitusta ryhtymään toimenpiteisiin esitettyjen johtopäätösten ja havaintojen osalta, sekä velvoitti kaupunginhallituksen antamaan 31.10.2024 mennessä vastaukset kertomuksessa esitettyihin kysymyksiin sekä selvitykset toimenpiteistä, joihin toimialoilla ja vastuualueilla on ryhdytty kertomuksessa esitettyjen johtopäätösten ja havaintojen pohjalta.

2 Toimialojen ja vastuualueiden vastineet arviointikertomukseen

Seuraavaksi esitellään toimialojen ja vastuualueiden vastineet ja toimenpiteet arviointikertomuksessa esitettyihin kysymyksiin, johtopäätöksiin ja havaintoihin pohjautuen.

Lautakunnat ovat käsitelleet arviointikertomuksen vastineitaan osiltaan seuraavissa kokouksissa:

TBD

2.1 Valtuustokauden kokonaistavoitteet ja mittarit

Sivu 9.

Tarkastuslautakunta antaa kiitokset strategiaprosessin hyvästä valmistelusta, johtamisesta ja jalkauttamisesta.

Yrittäjyyskyselyn vastaajamäärä on kasvanut, mutta vaatii edelleen kattavuuden lisäämistä. Millä toimenpiteillä tähän voitaisiin vaikuttaa?

Yrittäjien mielestä lupaprosessien sujuvuus vaatii kehittämistä, mistä luvista on kysymys?

Valtuustoon nähden sitovista tavoitteista parhaiten toteutuivat lapsiystävällisyyteen liittyvät tavoitteet ja heikoimmin työllisyyteen liittyvät tavoitteet.

Seuraava vuoden 2022 arviointikertomuksen huomio jäi vastineessanne vastaamatta, onko ohjeistettu:

Tilinpäätöksessä esitetyt mittarit antavat osittain esimerkiksi Ympäristöterveydenhuollossa hieman positiivisemmän kuvan kuin henkilöstökertomus. Henkilöstökertomuksessa oli sairauspoissaolojen määrä 350, tilinpäätöksessä oli vastaava luku 264, jota oli tavoitteena verrata vuoden 2018 tasoon 315. Tunnuslukujen laskemiseen tulisi olla yhtenäinen ohje vertailtavuuden

varmistamiseksi.

Vastine:

Yrittäjien mielestä lupaprosessien sujuvuus vaatii kehittämistä, mistä luvista on kysymys?

Kaupunkiluvitus: Kommenttien perusteella poikkeamislupien, suunnittelutarveratkaisuiden ja rakennuslupien prosesseja on pidetty monivaiheisina. Täydennyspyyntöjä lupahakemuksiin tulee useassa eri vaiheessa, minkä koetaan pitkittävän lupaprosesseja. Asemakaavan mukaiset hakemukset käsitellään varsin nopeasti. Mikäli kaavamääräyksistä halutaan poiketa, vie hakemusten käsittely yleensä enemmän aikaa, kun joudutaan selvittämään poikkeamisen edellytykset. Lupaprosesseja on pyritty sujuvoittamaan lisäämällä lupahakemusten ennakko-ohjausta, jotta hakemuksissa olisi mukana kaikki nk. pakolliset liitteet. Hakemuksen voi jättää, vasta kun pakolliset dokumentit on sisällytetty lupahakemukseen. Täydennyspyynnöiltä ei kuitenkaan täysin voi välttyä, koska täydennystarpeet voivat tulla esille lupahakemuksesta pyydettyjen viranomaislausuntojen perusteella. Vuoden 2024 alusta alkaen eri lupatyypeille on asetettu tavoitekäsittelyajat, joita seurataan osavuosi- ja vuosikatsauksissa. Vuoden 2025 alusta voimaan tuleva rakentamislaki ja myöhemmin voimaan tuleva Alueidenkäyttölaki muuttavat lupatyyppejä (uudet lupatyypit ovat rakentamislupa, ja sijoitamlupa). Lakiin kirjataan velvoittava käsittelyaika lupakäsittelylle, joka on ehdotuksen mukaan 3 kuukautta. Mikäli lupakäsittely viivästyy, alenee lupamaksu portaittain.

Yleisten alueiden lupien ja pysäköintilupien käsittely on ollut viivytyksetöntä. Ympäristölupien, maa-aineslupien ja ympäristönsuojelun ilmoitusvelvollisten toimintojen käsittelyn sujuvuudesta ei ole juurikaan tullut kommentteja luvanhakijoilta.

2.2 Kaupunginhallituksen alaiset vastualueet

Sivu 10.

Viranhaltijapäätösten tulee olla selkeitä ja antaa hyvä kuva päätöksenteon perusteista. Tämä käytäntö tulisi vakiinnuttaa koko kaupunkioorganisaatiossa, ja viranhaltijapäätösten kirjaamisprosessin tulisi olla yhdenmukaisesti ohjeistettu. On tärkeää korostaa, että viranhaltijapäätösten perusteluasiakirjojen liittäminen kokousaineistoihin on olennainen osa päätöksenteon läpinäkyvyyden parantamista.

Viranhaltijapäätösten julkaisematta jääminen. Löytyykö ohjeet mitä tulee julkaista?

Toimivaltuuksien merkitsemisessä oli puutteita. Tilinpäätöksessä on heikosti kuvattu työllisyyspalveluiden toimintaa ja syitä miksi tavoitteet eivät ole toteutuneet.

Vastine:

TBD

2.3 Sivistystoimi

Sivu 11.

Unicefin lapsiystävällinen kuntastatus jatkuu. Kohasu on toiminut suhteellisen hyvin. Kokkolan kaupungilla on monipuolinen ja omaleimainen kulttuuri- ja liikunta tarjonta: luontokoulu, kulttuuripolku, rokkikoulu ja koulujen väliset liikuntatapahtumat.

Kokkolan seudun opiston tarkoituksena on mahdollistaa harrastaminen edullisesti. Millä tavoin yksityisen tarjonnan lisääntyminen huomioidaan opiston palvelun tarjonnassa?

Tilinpäätöksessä kulttuuripalvelut eivät ilmoita toteumiaan. Kulttuurilaitosten omistajaohjaus ei ole kaikin osin ollut riittävää. Kaupungin tulee ottaa käyttöön keinoja, joilla varmistutaan laitosten hallinnon avoimuudesta, tehokkuudesta ja käytäntöjen linjakuudesta.

Vastine:

TBD

2.4 Kaupunkiympäristö

Sivu 12.

Miten kaupunki aikoo reagoida vuokra-asuntopulaan?

Kilpailutustaulukot, vertailutaulukot ja tarjoajien hylkäysperusteet tulisi kertoa selkeästi ja kaikki päätöksen tulkintaan tarvittava tieto tulee mahdollisuuksien mukaan julkaista myös osana pöytäkirjaa verkossa.

Kaupunkisuunnittelun määrällisten mittareiden toteutumien kertomiseen tulee kiinnittää huomiota.

Kaupunkiympäristö on käyttänyt ostopalveluja täyttämättömien resurssien korjaajina. Onko

tämä tilapäinen vai pysyvä ratkaisu?

Onhan palveluverkon kehittämisessä muistettu esteettömyysasiat ja kokonaan ilman nettiyh-teyttä asioivat henkilöt?

Kaupunkiluvitus: Palveluajan kaupunkiluvituksen asiantuntijalle voi varata puhelimitse. Kaupungintalon asiakaspalvelupisteestä tulisi olla mahdollisuus varata palveluaika sähköiseen lupapalveluiden ajanvaraukseen.

Asiakaspalvelupiste edelleen toteutumatta. Tulisiko vähemmän puutteellisia hakemuksia, mikäli palvelupiste olisi? Olisivatko asiakkaat tyytyväisempiä?

Kaupunkiluvitus: Ohjaus ja neuvonta lupahakemusvaiheessa vähentää hakemusten täydentämistarvetta. Lupapalveluissa otetaan käyttöön outlook –kalenteriin integroitu ajanvarausjärjestelmä, josta asiakas voi valita helposti vapaan palveluajan rakennus- tai lupatarkastajalle esimerkiksi rakentamislupiin ja sijoituslupiin liittyvissä kysymyksissä. Järjestelmä on käytössä mm. Tampereella, Kalajoella ja Uudessakaupungissa. Kokemukset ovat olleet hyviä.

Fyysinen asiakaspalvelupiste oli vielä noin 10 vuotta sitten käytössä kaupungintalon infossa. Asiakasmäärä väheni vuosien mittaan ja huomattavasti sähköisen lupapalvelun käyttöön oton myötä. Rakennusvalvonnan kerrokseen ei pääse asiakkaita, joten 1. kerroksen tiloihin perustettava asiakaspalvelupiste hajottaa työyhteisöä ja hankaloittaa sisäistä yhteistyötä. Uudet tilat lisäisivät myös kustannuksia. Siksi on päädytty paremmin asiakkaita palvelemaan sähköiseen ajanvarausjärjestelmään.

Sähköistä ajanvarausjärjestelmää voidaan helposti laajentaa myös ympäristövalvontaan, pysäköinninvalvontaan ja yleisten alueiden lupapalveluihin.

Voidaanko toteuttaa suunnitellut 1,5 / 3 kk lupakäsittelyajat?

Kaupunkiluvitus:

Käsittelyaikojen tilastointi ja raportointi on aloitettu vuoden 2024 alusta. Uuden rakentamislain korjaussarjaan (eduskuntakäsittely syksyllä 2024) kirjattaneen velvoittava 3 kk käsittelyaika rakentamisluvulle ja sijoittamisluvulle. Laskentaperuste tarkentunee vielä ennen lain voimaantuloa.

Kaupunkiluvitus on kirjannut vuoden 2024 alusta 1,5 kk tavoitekäsittelyajan tavanomaisille rakennusluville ja 3 kk tavoiteajan vaativille rakennusluville sekä poikkeamisluvulle ja suunnittelutarveratkaisuille. Rakennuslupien osalta tavoite on saavutettu varsin hyvin alkuvuonna 2024. Poikkeamislupien ja sijoituspaikkaratkaisuiden osalta on vielä vanhoja hakemuksia käsittelyjonossa, eikä 3 kk käsittelytavoitetta ole vielä saavutettu. Vuoden 2024 aikana lupahakemusten määrä on kuitenkin vähentynyt ja luparuuhkaa on saatu merkittävästi purettua. Lupien käsittelyaika alkaa siitä, kun lupa on ennakkokäsittelyn (ohjausvaihe) jälkeen jätetty sähköiseen lupajärjestelmään.

Tiedonkulkua on tehostettava viranhaltijoiden ja rakennus- ja ympäristölautakunnan luottamus- henkilöiden välillä.

Kaupunkiluvitus:

Rakennus- ja ympäristölautakunnan kokouksissa pidetään nykyisin säännöllisesti infoja kaupunkiluvituksen yleisistä asioista ja ennakkoinfoja käsittelyyn tulevista asioista.

Rakennus- ja ympäristölautakunnan katselmukset järjestetään kaksi kertaa vuodessa. Katselmuksissa syntyy spontaania vuorovaikutusta viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden välillä.

Voidaanko mitenkään vaikuttaa etenkin yksityisten rakennuslupien valitusmääriin, jotka vievät aikaa ja lisäävät kustannuksia? Ovatko perusteet annetuille päätöksille riittävän selkeästi ilmaistuja?

Kaupunkiluvitus:

Naapureiden jättämien valitusten määrään on hankala vaikuttaa. Maankäyttö- ja rakennuslaki antaa naapurikiinteistöille mahdollisuuden esittää mielipiteensä ja myös valitusoikeuden.

Selkeissä kaavan mukaisissa rakennusluvuissa harvoin tulee valituksia. Kaavasta ta korttelisuunnitelmasta poikkeaminen voi aiheuttaa valituksia.

Kaavojen ajantasaisuudesta huolehtiminen edesauttaa lupaprosessien sujuvuutta ja vähentää valituksia rakennuslupavaiheessa.

Yrittäjättyytyväisyyskyselyn mukaan vastaajien suurin huolenaihe on lupa-asiat.

Kaupunkiluvitus

Lupa-asioissa palautetta on tullut mm. lupaprosessien pitkästä kestoista. Palautetta on tullut myös hakemusten täydennyspyynnöistä, jotka on koettu liian monivaiheisiksi. Asiakaspalvelun kehittäminen ajanvarausjärjestelmällä ja ennako-ohjaukseen panostamisella sujuvoittaa lupakäsittelyä. Lausuntomenettelyihin liittyvät viiveet on kartoitettu ja lausuntomenettelyitä on sisäisesti kehitetty. Rakennuslupan käsittelyvaiheesta lisätään viestintää asiakkaalle, jolloin hakija tietää hankkeensa etenemisvaiheen.

Ulkoisten vuokrien indeksikorotuksissa on havaittu puutteita ja korotuksia on osin jäänyt tekemättä. Onko indeksikorotusten prosessia kehitetty, jotta korotukset tehdään ajallaan?

Vastine:

TBD

2.5 Ympäristöterveydenhuolto

Sivu 13.

Alueelle on tullut kaksi eläinlääkäriavustajaa lisää. Se on muutos parempaan.

Päätöksiin johtavat toimintaprosessit kaipaavat kehittämistä. Tehtävillä päätöksillä tulee olla myöhemmin pöytäkirjoista selviävät perusteet ja vertailutaulukot. Pöytäkirjoista kuuluu näkyä mihin lakiin päätös perustuu, tai millä perusteella päätös on tehty sekä mitä on päätetty.

Huolta herättää, kun neljännes työntekijöistä kokee, ettei edellistä työhyvinvointikyselyä ole käytetty hyväksi toiminnan kehittämisessä.

Vastine:

TBD

2.6 Kokkolan vesi

Sivu 14.

Kokkolan Veden johtokunta päätti 27.6.2022 kokouksessaan tutkintapyyntöä tekemisestä poliisille koskien KPMG Oy:n antamassa tilintarkastuksen väliraportissa havaittuja epäselvyyksiä. Tutkinta on valmistunut ja siirtynyt syyteharkintaan.

Kokkolan Veden viranhaltijapäätökset ovat pääsääntöisesti selkeitä ja antavat hyvän kuvan päätöksenteon perusteista. Tämä käytäntö tulisi vakiinnuttaa koko kaupunkiorganisaatiossa, ja viranhaltijapäätösten kirjaamisprosessin tulisi olla yhdenmukaisesti ohjeistettu. On tärkeää korostaa, että viranhaltijapäätösten perusteluasiakirjojen liittäminen kokousaineistoihin on olennainen osa päätöksenteon läpinäkyvyyden parantamista.

Työpaikan suosittelu tuttavalle jakaa mielipiteitä, ja vastuuttoman työkäyttäytymisen sekä häirinnän ja epäasiallisen kohtelun kokemukset osoittavat, että näissä asioissa on vielä parantamisen varaa.

Vastine:

TBD

2.7 Toiminnan tuloksellisuuden arviointi

Sivu 20:

Työhyvinvointiin on panostettu viime vuosina, millaisia vaikutuksia on ollut?

Kokkolan kaupungin eNPS luku oli 12, joka oli parantunut hieman edellisvuoteen verrattuna, mutta ei kuitenkaan vielä yllä tavoitteeseen 20.

Kehityskeskusteluiden määrä väheni edellisvuodesta, tähän tulee kiinnittää huomioita.

Työhyvinvointisuunnitelmia laadittiin vuonna 2023 yhteensä 44 työyhteisölle, ovathan kaikki työyhteisöt tehneet suunnitelmat?

Kuntalaisten palvelutyytyväisyyskyselyssä on hyvin huomioitu saavutettavuus, kun sähköisen kyselylomakkeen lisäksi oli mahdollista vastata myös paperilomakkeella kirjastoissa suomen-, ruotsin ja englanninkielillä.

Miten Kokkolan kaupungin rakennusinvestointien kustannustehokkuutta voidaan vertailla muihin kaupunkeihin?

Kokkolalla on liikunnan ja ulkoilun nettokäyttökustannukset keskiarvoa alemmat. Kun tuleva Urheilupuisto on käytössä, arvioiden mukaan kustannukset pysyvät edelleen lähellä keskiarvoa eli noin 145 e/as.

Vastine:

TBD

2.8 Kaupungin talous

Sivu 23:

Tulevina vuosina rahoituspohjan heikentyessä ja kustannusten kasvaessa vuosikate tulee huononemaan merkittävästi. Kaikilta toimialoilta tulee vaatia kustannustehokkuutta ja pohtia rakenteellisia uudistuksia.

Rahoituspohjan heikentyminen aiheuttaa paineita investointien rahoittamiselle. Kaupungin korjausvelka nousi 54,1 miljoonaan euroon vuoden 2022 lopussa, nousua tuli 5,8 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna. Miten korjausvelkaa hallitaan?

Millä tavalla kuntalaisia osallistetaan ja henkilöstöä sitoutetaan talousohjelman toteuttamisessa?

Vastine:

TBD

2.9 Kaupunkikonserni

Sivu 25:

Saako konserni- ja kaupunkikehitysjaosto ajoissa tietoa tytäryhtiöiden tilanteesta, mikäli niiden hallinnossa tai toiminnassa on haasteita? Millaisiin toimenpiteisiin tällaisen tiedon johdosta ryhdytään?

Tarkastuslautakunta havaitsi puutteita Teatterinhallinnossa edellisiltä vuosilta. Korjaavat toimenpiteet on aloitettu.

Julkisten yhtiöiden toiminnan tulee olla mahdollisimman avointa.

Tarkastuslautakunta ehdottaa edelleen, että yrityskäyntien yhteydessä tehtäisiin yrittäjätyytyväisyyskyselyjä jossakin muodossa; voisiko näin saada enemmän vastauksia ja kehitysideoita yrittäjiltä?

Vastine:

TBD